

ЗАХТЕВ

ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК (бројчано) 811.111'367.625.4:811.163.41'367.625.4(043.3)
811.111'37:811.163.41'37(043.3)

Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:
www.filum.kg.ac.rs

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Молим да у складу са чл. _____ Закона о високом образовању и чл. _____ Статута
Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику*

Научна област УДК(текст): Енглески језик и лингвистика

Ментор и састав комисије за оцену дисертације:

1. Ментор: др Мирјана Мишковић-Луковић, ванредни професор, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу, ужа научна област *Енглески језик и лингвистика*
2. др Милош Ковачевић, редовни професор, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу, уже научне области *Савремени српски језик и Теоријске лингвистичке дисциплине*
3. др Катарина Расулић, доцент, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, ужа научна област *Англистика*

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи)

Докторска дисертација Дејана Каравесовића *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику* спада у домен контрастивне лингвистике и укључује разматрања упоредних карактеристика енглеског и српског језика везаних за граматичке, семантичке и прагматичке аспекте. Наведена тема до сада није самостално обрађивана, нарочито у светлу корпусних истраживања. Будући да проблематика нефинитне комплементације представља подручје са бројним нерешеним питањима, обрада наведене теме представља посебан истраживачки изазов на који је докторанд одговорио на стручан, методолошки доследан и научно фундиран начин, испунивши све циљеве успостављене предметом истраживања. Анализа допунских конструкција је спроведена на квантитативном и квалитативном плану коришћењем многобројних формалних, структурних и значењских критеријума. Дисертација пружа актуелан и опсежан опис комплементских структура у оба језика, што у комбинацији са сопственим аналитичким третманом и оригиналним истраживачким резултатима омогућава увид у нова сазнања допунских конструкција у оба језика. Поред закључака везаних за појединачне контрастивне параметре, као посебно значајни истичу се резултати везани за дистрибутивно-структурну димензију анализираних конструкција, дефинисање категоријалне природе енглеских нефинитних допуна наспрам српске ДА+Презент клаузе,

као и установљени темпорални односи између управних и допунских структура у енглеском и српском језику.

Докторанд је пажљиво проучио релевантну домаћу и страну литературу, успешно повезујући претходне резултате сродних испитивања са сопственим закључцима. Уз уважавање доприноса ранијих студија, али и критичким односом према спорним питањима, докторанд је у разматрањима испољио зрело научно размишљање, те се у складу са тиме може констатовати да дисертација Дејана Каравесовића, *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику*, представља једно вредно научно дело.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Каравесовић Дејан**

Назив завршеног факултета: **Филолошки факултет Универзитета у Београду**

Одсек, група, смер: **Група за енглески језик и књижевност**

Година дипломирања: **2001. год.**

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма: **Докторске студије –**

Наука о језику, Филум, Крагујевац

Научно подручје: **Филолошке науке**

Година одбране: **2016. год.**

Факултет и место: **Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац**

Број публикованих радова: (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника) **7**

Радови из категорије М24:

1. Каравесовић, Дејан, Бубања Никола, 2012, Проблеми књижевног превођења слободног неуправног дискурса са енглеског на српски језик, *Српски језик – студије српске и словенске* (17/1-2), стр. 147-160 (ISSN 0354-9259; COBISS.SR-ID 514483630; УДК 811.111'255:811.163.41'255 81'42) [M24]

Радови из категорије М51:

2. Каравесовић, Дејан, 2010, Слободни неуправни говор – енглеско-српске паралеле, *Наслеђе* (15/2), Крагујевац, стр. 43-54 (ISSN 1820-1768; COBISS.SR-ID 178652428; УДК 811.163.41:811.111) [M51]

3. Димитровски, Дарко, Каравесовић, Дејан, 2013, Значај познавања енглеског језика за запослене у туристичким агенцијама, *Наслеђе* (26), Крагујевац, стр. 87-98 (ISSN 1820-1768; COBISS.SR-ID 519990421, УДК 811.111'276.6:338.48) [M51]

4. Karavesović, Dejan, Teodorović, Jasmina, 2015, Sequence of tenses in English and Serbian reported structures – theoretical and methodological aspects in Serbian-English translation practice, *Наслеђе* (30), Крагујевац, стр. 123-133 (ISSN 1820-176; COBISS.SR-ID 115085068; УДК 811.111'367.625'366.58, 811.163.41'367.625'366.58, 371.3.:811.111'367.625'366.58) [M51]

Радови из категорије М52:

5. Каравесовић, Дејан, 2010, Временски односи нефинитних облика као глаголских комплемената у енглеском и њихових српских преводних еквивалената, *Узданица* (VII/2), Јагодина, стр. 163-174. (ISSN 1451-673X; COBISS.SR-ID 180262924; УДК 811.111'367.625.4, 811.163.41'367.625.4, 811.111:811.163.41) [M52]

Радови из категорије М14:

6. Каравесовић, Дејан, 2007, Лажни пријатељи у енглеском и српском у регистру визуелних медија, у: Р. Симић (ред.), *Зборник радова са научног скупа Српски језик, књижевност и уметност*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, стр. 359-368 (31.10.-1.11.2006). (ISBN 978-86-85991-07-3 (ФФ); COBISS.SR-ID 514032533)

[M14]

7. Каравесовић, Дејан, Бубања, Никола, 2014, Укидање глобалног језика и техно-културе: Матићев шахт у орвеловском кључу, у: М. Ковачевић (ред.), *Зборник радова са научног скупа Наука и глобализација* (8 1/2), књ. 2, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Пале, стр. 489-496 (17-19.5.2013). (ISBN 978-99938-47-58-8; COBISS.RS-ID 4271896; DOI10.7251/NSFF1408489B)

[M14]

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу

Радно место: виши лектор (област: *Енглески језик и лингвистика*)

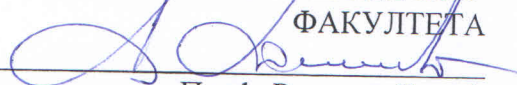
**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. _____
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. _____ СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо: - Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац,
_____

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ
ФАКУЛТЕТА

Проф. Радомир Томић

ФИЛОЛОШКО УМЕТНИЧКИ
ФАКУЛТЕТ - КРАГУЈЕВАЦ

ПРИЉЕЊЕНО: 10. 12. 2015			
Орг. јед.	Б р о ј	Прилог	Вредности
01	4729		

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 23. 11. 2015. године (бр. одлуке 01-4562 од 27. 11. 2015), предложило нас је, а Стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 09. 12. 2015. године. (бр. одлуке IV-02-718/23 од 09. 12. 2015.) именовало у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације под називом *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику* докторанда Дејана Каравесовића. Наставно-научном већу Одсека за филологију захваљујемо на поверењу и подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Докторска дисертација кандидата Дејана Каравесовића под називом *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику* садржи укупно 307 страна формата А4, уобичајеног типографског прореда (1,5), у оквиру којих су приказане и табеле (41). Дисертација је организована у следећих пет елаборативних поглавља, која следе након *Наслова, Идентификационе странице, Садржаја, Сажетка* са кључним речима (на српском и на енглеском језику) и *Прегледа скраћеница и типографских конвенција* (стр. 1-8): 1. *Истраживачке поставке дисертације* (стр. 9-68), 2. *Теоријска разматрања* (стр. 69-118), 3. *Инфинитивна комплементација* (стр. 119-193), 4. *Герундијумско-партиципска комплементација* (стр. 194-263) и 5. *Закључак* (стр. 264-281). Дисертација се завршава прегледом *Литературе* (стр. 282-300) и *Додатаком: појмовником употребљених термина* (стр. 301-307). На самом крају рада приложена је потписана *изјава о ауторству*, затим *изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторске дисертације*, као и *изјава о коришћењу*.

Прво поглавље (*Истраживачке поставке дисертације*) подељено је у шест тематских целина: у првој су дефинисани *предмет, циљ и методолошке поставке истраживања*; у другој су формулисане *истраживачке хипотезе* и изнесени *очекивани резултати* и домети анализе; у трећој се разматра *грађа* на којој је истраживање вршено; у четвртој су наведени *контрастивни аспекти истраживања*; у петој су објашњени критеријуми *класификације*; у шестом је дат *преглед ранијих истраживања*. У почетним

разматрањима се као *предмет* истраживања дефинише утврђивање формалних реализација и односа у које ступају нефинитни компленти у енглеском језику са одговарајућим структурно-семантичким корелатима у српском језику. Као метод за спровођење истраживања аутор је одабрао приступ контрастирања нефинитних допунских структура из полазног језика (одн. енглеског) са њиховим преводним еквивалентима у циљном језику (одн. српском). Користећи се техником анализе једносмерног превода, аутор настоји да кроз квантитативну обраду статистичких података утврди учесталост формалних и дистрибутивних чинилаца испитиваних структура, док се кроз квалитативна разматрања усмерава ка опису временских и значењских аспеката нефинитних допуна и њихових еквивалената. Даље се наводи да су примери преузети из грађе која се у највећој мери састоји од преводних парова ексцирпираних из опсежног корпуса, што представља тему разматрања трећег одељка овог поглавља. Као *циљ* истраживања кандидат наводи идентификацију, класификацију и утврђивање природе нефинитних комплената у оба језика и установљивање односа који се успостављају на међујезичком плану. У испитивањима *методолошких* аспеката, аутор се примарно ослања на структурално-дескриптивни модел истраживања, уз комплементарну примену резултата генеративног, когнитивно-лингвистичког и когнитивно-прагматичког (теорија релеванције) приступа језику. Успоставивши истраживачко-методолошки оквир, кандидат је приступио формулисању три *истраживачке хипотезе*, са циљем да аналитичким поступком дође до резултата којима би се оне потврдиле или оповргле. У наредном одељку се детаљније разматрају питања аналитичке *грађе*, где се представљају основни принципи одабира корпусног материјала, заснованог на тематски и стилски разноврсним прозним књижевним делима. Потом следи преглед *контрастивних аспеката* дисертације. На почетку овог одељка дефинисани су семантички и синтаксички критеријуми на основу којих је поређење вршено, укључујући и језичке факторе релеватне за контрастирање (пасивизација, аспектуализација, негација, реализација и референцијални статус номиналних аргумената, супституција, алтернација, дистрибуција и модалност). Кандидат даје појашњења везана за појам преводне еквиваленције, пружајући разлоге за одабир овог начина контрастирања у односу на конкурентне видове поређења. Питања контрастивне проблематике тичу се и проблема адекватности одговарајућег аналитичко-појмовног апарата, односно проблема везаних за терминолошку диференцијацију унутар различитих приступа језику. Након упућивања на проблематична места, укључујући и разграничења облици сличних, али употребно опозитних израза у различитим лингвистичким традицијама, аутор приступа дефинисању кључних истраживачких термина. По утврђивању терминолошког оквира, аутор представља *класификациони метод*, посебно истичући важност адекватне класификације, а затим елаборира критеријуме раздвајања управних и допунских структура. Применом семантичког принципа аутор формира седам класа управних глагола који прихватају нефинитне допуне: фазни глаголи, глаголи перцепције, когнитивни глаголи, преференцијално-емотивни глаголи, искуствено-десидеративни глаголи, каузално-сгзистенцијални глаголи и демонстративно-перформативни глаголи, а наведеним класама се касније служи као основном за

квалитативну анализу преводних реализација у поглављима 3. и 4. Последњи тематски сегмент првог поглавља чини *преглед ранијих истраживања* нефинитних комплемената и њима сродних конструкција у оба језика, у којем се критички приказује допринос претходних студија како на интерлингвалном, тако и на интралингвалном плану, и утврђује степен њихове релевантности за кандидатово истраживање.

Друго поглавље (*Теоријска разматрања*) обухвата разраду специфичних аспеката теоријских поставки на које се остварено истраживање ослања. Тематски је подељено у три целине: *Нефинитни глаголски комплементи: основне одлике*, *Нефинитни комплементи и сродне конструкције* и *Темпорална спецификација нефинитних облика*. Поглавље започиње кратким уводом у коме се објашњава како је аутор успоставио теоријски оквир релевантан за разматрање проблематике нефинитних комплемената у општем смислу, остављајући разраду питања у вези са појединачним типовима (тј. инфинитивне и герундијумско-партиципске) комплементације за посебна, њима посвећена поглавља. Пружајући увид у *основне одлике* нефинитних облика у оба језика, кандидат разматра граматичко-семантичке критеријуме за утврђивање (не)финитности у оба језика, а потом пружа исцрпан опис формалних реализација нефинитних облика у енглеском и српском језику. Излагање се наставља разматрањима природе и функционално-синтаксичког статуса комплемената, с једне стране, и објеката, с друге стране, као експонената граматичке категорије транзитивности. Затим се указује на основне принципе повезивања управних структура и нефинитних облика у тзв. катенативне (одн. уланчане) конструкције, уз кратак осврт на однос катенативних склопова наспрам конструкција са нефинитним адјунктима. Надовезујући се на формалне аспекте предметних структура, кандидат дефинише и семантички домен анализе увођењем појма *пропозиције* као вида репрезентације значењског садржаја, уз јасно образложење зашто је за потребе овог рада овај појам адекватнији избор него што је то термин *изричност*. Пошто су размотрена главна појмовно-категијална питања лингвистичке анализе, у даљем излагању изнесени су аргументи везани за синтаксичко одређење нефинитних облика у енглеском и српском језику. Кандидат примећује да се у енглеском језику као допуне могу јавити сви нефинитни облици, док се у српском језику у допунској улози јавља само инфинитив, који се у одређеним случајевима замењује финитном клаузом са нереференцијалним презентом (одн. клаузом ДА₁+През). Увидом у језичку ситуацију у оба језика, аутор је установио да се у енглеском језику нефинитни комплементи реализују као клаузални конституенти, док се у српском језику ради о фразној структури. Наведено запажање се примењује при разматрањима посвећеним дефинисању места, карактера и формалних обележја *субјектоида* (тј. номиналног елемента позиционираног између управне и допунске конструкције), будући да његова реализација условљава тумачење конституентске вредности комплемента, посебно у погледу кореференције субјектоида нефинитне конструкције и субјекта главне клаузе. Наставак овог поглавља посвећен је прегледу *конструкција формално или функцијски сродних енглеским нефинитним комплементима*, са којима се потенцијално могу замењивати или се облички поистовећивати, уз упоредни

приказ односа у које парадигматски могу ступати. Размотрене тангентне конструкције обухватају помоћне глаголе, номиналне *That / Wh*-клаузе, нефинитне адјункте, псеудокоординативне склопове и идиоматизоване конструкције са нефинитним елементом. Посебан нагласак у овом сегменту стављен је на немогућност бинарног разграничења комплементских и адјунктних конструкција. Аутор дисертације стога сматра да се поменути склопови морају посматрати у градацијском односу: на крајевима опсега комплемент↔адјункт налазе се канонични експоненти наведених конструкција, а између њих се реализују, у мањој или већој мери, прелазни облици. У оквиру треће тематске целине пажња се посвећује *временским одликама* управних и допунских нефинитних клауза у енглеском језику и њиховим панданима у српском језику. Пошто су дефинисани термини *ретроспективности*, *симултаности* и *проспективности*, као и њихово место у појмовном апарату дисертације, изнети су општи принципи језичког испољавања темпоралности, који су потом послужили за установљавање механизма реализације темпоралних карактеристика нефинитних клауза. Утврђено је да се у оба језика нефинитност остварује без формалног обележја граматичког времена, али се испољава обележје глаголског аспекта. Док је у српском језику утицај аспекатске обележености глагола на интерпретацију предиката са нефинитним комплементом прилично ограниченог домета, граматички, прецизније перфекатски, аспект енглеског глагола доприноси темпоралној интерпретацији нефинитне допуне у ретроспективном смислу. Осим аспекатске маркираности, разматрани су и темпорални доприноси према типу допунске структуре и значењске модулације путем модалне компоненте, као и узајамни временски односи између управне и допунске структуре. Закључено је да се временски односи у оба језика изводе на основу значењског односа управне и допунске структуре, уз изваншарни утицај прагматичких фактора.

Треће поглавље (*Инфинитивна комплементација*) посвећено је испитивањима практичних аспеката инфинитивне комплементације. Поглавље се састоји од три тематске целине: *Структурно-семантички карактер инфинитивне комплементације*, *Квантитативно-квалитативна анализа корпуса* и *Сумарни преглед резултата истраживања спроведеног у 3. поглављу*. У уводном сегменту, емпиријским налазима претходи кратко излагање везано за *формално-функционално и значењско одређење* енглеских инфинитивала. Како би се олакшало праћење представљених резултата контрастирања, укратко је изложен опис (под)типова инфинитива у српском и енглеском језику, пропраћен напоменама везаним за појединости изношења резултата. У наредном сегменту излагања аутор приступа презентацији резултата *квантитативно-квалитативне* анализе на основу претходно дефинисаних критеријума и уочених обележја. Да би се избегла непотребна дисперзија података, квантитативна и квалитативна елаборација нису посебно одвојене него се резултати оба метода напоредно приказују унутар сваког одељка. Најпре се испитују примери класификовани према *структурним* факторима, што је подразумевало утврђивање контрастивних односа према типовима инфинитива (одн. допунског *bare*-инфинитива или *to*-инфинитива), пасивним реализацијама комплементата и

аспекатским (перфекатским и прогресивним) комплементским формама. Након изложених запажања структурних аспеката, анализа истражених структура се наставља испитивањем забележених реализација класификованих према *семантичким критеријумима*. На основу семантичке поделе управних глагола, која је спроведена у првом поглављу, табеларно је представљен детаљан квантитативни приказ уочених реализација на који се, према свакој од раније идентификованих класа понаособ, надовезује опсежна елаборација истраживачки релевантних појава атестираних у корпусу. Аутор ово поглавље закључује *сумарним прегледом* квантитативних и квалитативних резултата обављеног испитивања. Анализом је показано следеће: предикати са *bare*-инфинитивом немају посебне преводне реализације у односу на предикате са *to*-инфинитивом; пасивни облици енглеских комплемената представљају опциону форму без знатног утицаја на избор преводног еквивалента; прогресивни облици инфинитива имају маргинални карактер како у погледу статистичке заступљености тако и у погледу условљености преводног процеса; перфекатски облици такође нису учестали, али пружају семантички допринос интерпретацији будући да упућују на антериорни временски догађај те, стога, утичу на реализацију преводног еквивалента у претериталном облику; субјектоид има умерену учесталост (шестина анализираних примера) и обично не кореферира са субјектом управне структуре. Основни закључак је да се инфинитивна допуна у енглеском језику најучесталије преводи финитном допунском клаузом ДА₁+Презент, која је заступљена у приближно две трећине забележених преводних еквивалената. Дистрибутивно је прате, као преводни еквиваленти, девербативна именица или једноглаголски предикат у презентској или претериталној форми.

Четврто поглавље (*Герундијумско-партиципска комплементација*) бави се практичном страном разматрања герундијумско-партиципске комплементације. Тематски је подељено по истом принципу као и претходно поглавље и састоји се од следећих сегмената: *Структурно-семантички карактер герундијумско-партиципске комплементације, Квантитативно-квалитативна анализа корпуса и Сумарни преглед резултата истраживања спроведног у 4. поглављу*. Као и у трећем поглављу, на почетку се износе разматрања везана за структурно-функционално одређење енглеских герунд-партиципа са посебним нагласком на разликовну димензију између герунд-партиципа и њему хомонимних облика. Поред формалних реализација, разматрана је и значењска компонента герунд-партиципа. Аутор је установио да герунд-партицип у допунској функцији упућује на *актуелизацију* кодираног глаголског садржаја која наткриљује посебна (контекстуализована) употребна значења. У наредном тематском сегменту приступа се квантитативно-квалитативној анализи атестираних примера у корпусу. Као и код инфинитива, анализа заснована на структурним критеријумима герунд-партиципске комплементације укључује испитивања везана за пасивне облике герунд-партиципа, његове перфекатске форме и облике и значењске одлике забележених субјектоида. Анализа спроведена на основу семантичке класификације управних глагола укључује истоветне класе као и код инфинитивне комплементације. Налази разматрања

катенативних конструкција са допунским герунд-партиципом табеларно су сумирани у прегледу резултата на крају овог поглавља. Анализом је установљено следеће: пасивни облици герунд-партиципских комплемената нису учестали (нема ниједног забележеног случаја преводне пасивне допуне у српском језику); слично је и са перфекатским облицима, који, попут перфекатских инфинитива, упућују на антериорни догађај и преводе се на српски језик претериталним глаголским обликом; субјектоид је дистрибутивно учесталији и углавном се реализује у објекатском падежу (забележен је код приближно трећине примера). И овде преводно доминира клауза ДА₁+Презент, која је атестирана у скоро трећини анализираних примера. Учестала је и клауза КАКО+Презент, као и девербативне именице, док се остали преводни експоненти јављају у знатно мањем броју.

Пето поглавље (Закључак) сумира резултате дисертације. Подељено је на три тематске целине: *структурни односи, значењски односи и остварени значај истраживања и будућа разматрања*. Након сажетог прегледа оствареног опсега истраживања у појединачним поглављима, аутор представља кумулативне закључке на *структурном и значењском* плану анализе. Упоређивањем података сумираних резултата из претходних поглавља, анализа упућује на то да се као доминантни формални преводни експонент енглеских нефинитних комплемената у српском језику јавља синдентска финитна клауза. Изразито доминира клауза ДА₁+Презент, али су као релативно заступљени забележени и примери с везницима КАКО/ДА₂/КАД/КОЈИ/КАО, док се као неклаузални експонент најчешће јавља девербативна именица. Аутор истиче и чињеницу да је инфинитивни комплемент, као преводни еквивалент оба типа нефинитних комплемената, забележен у веома малом броју примера. Дају се и закључци о субјектоидима, који се углавном преводно реализују у конструкцијама где су некорелентни са субјектом управне клаузе, и о перфекатским облицима полазних допунских структура, који се и код инфинитива и код герунд-партиципа преводе претериталним глаголским облицима. У закључцима о значењским односима, најистакнутији је налаз да се у избору преводног еквивалента води рачуна о информационом потенцијалу полазних и исходних конструкција. Овим се објашњава чињеница да је клауза ДА₁+Презент, у поређењу са српским инфинитивом, несразмерно најчешћа у корпусу. Осим налаза везаних за категоријалну природу енглеских и српских контрастираних структура, установљено је и да нефинитни допунски елемент има пропозициону структуру тиме што *актуелизује* кодирани семантички садржај у односу на релевантну управну структуру. Актуелизацијом се успостављају и временски односи са управним делом предиката те нефинитни облик добија своју временску интерпретацију у синтаксичком окружењу, или прецизније, у садејству значењских компоненти управне структуре и контекста. На крају петог поглавља аутор се бави и *значајем* спроведеног истраживања: резултати анализе се могу применити у контрастивним, транслатолошким и типолошким разматрањима језика. Аутор истиче и питања која због предмета рада или уже аналитичке одређености дисертације нису била детаљније истражена, али су значајна као предмет *будућих истраживања* проблематике нефинитних комплемената.

II Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Приложена докторска дисертација Дејана Каравесовића у потпуности испуњава циљеве дефинисане приликом пријављивања теме, како у погледу предмета рада, тако и у погледу пружања одговора на постављена истраживачка питања и хипотезе. Укључивањем великог броја аналитичких параметара и критеријума (нпр. граматичка обележја, значењске одлике, формалне реализације, парадигматски односи и др.) аутор је показао да је пријављена тема комплексна и истраживачки захтевна. Аналитички поступак је доследно спроведен без одступања од појмовног оквира подразумеваног у наслову дисертације, а који је даље проширен дефинисањем и разрадом посебних аспеката истраживања. Методолошке поставке формулисане су детаљно и сврсиходно, почев од дефинисања предмета истраживања, преко утврђивања теоријског оквира и анализе контрастираних јединица, до емпиријски утемељених закључака. Анализа нефинитних комплемената и њима аналогних преводних еквивалената спроведена је према узусима јасно дефинисаног научног метода и уз поштовање интегритета научног поступка. Теоријски оквир је детаљно разрађен не само према општим и посебним резултатима претходних разматрања (нпр. категоријално одређење нефинитних комплемената и сродних конструкција, дистрибутивне особености нефинитних структура, терминолошко-појмовни оквир и сл.) него и у складу са засебним сазнањима аутора дисертације (нпр. дефинисање клаузалног статуса допуне, псеудоклаузални статус конструкције ДА₁+През, временске особености управних и допунских структура и сл.). С обзиром на то да је дисертација усмерена ка опису системских језичких појава, исцрпна обрада обимног корпуса даје посебан допринос валидности резултата анализе.

Кандидат је пажљиво и критички проучио домаћу и страну литературу, која се, теоријски или практично, директно или индиректно, бави питањима нефинитне комплементације. Радећи на пријављеној теми дисертације, Дејан Каравесовић је успешно обрадио наизглед једноставу проблематику нефинитне комплементације, зналачки раздвојивши релевантне од аналитички ирелевантних појава, што је од посебног значаја ако у виду имамо да се методом преводних еквивалената у циљном језику региструју и конструкције које нису предмет истраживања. Приликом разматрања, кандидат не даје опште оцене и анализом неутемељене закључке, већ се, напротив, при представљању резултата истраживања позива на квантитативне налазе и квалитативна запажања.

На основу наведеног, можемо закључити да је Дејан Каравесовић својом дисертацијом дао опсежан преглед истраживаних појава и ваљано применио научни метод да би извео релевантне закључке. Тиме је пружио значајан научни допринос контрастивним аспектима нефинитне комплементације и употпунио празнину која је постојала услед недостатка ове врсте студија у енглеско-српским контрастивним оквирима.

III Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области и оцена њене оригиналности

Докторска дисертација Дејана Каравесовића *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику* у основи припада контрастивним језичким изучавањима. Међутим, пошто у својим разматрањима укључује неколико нивоа језичке анализе, може се сврстати и међу синтаксичка, семантичка и прагматичка језичка изучавања. Према научном одређењу, ова докторска дисертација припада како теоријски усмереним истраживањима, јер предметом рада упућује на апстрактне језичке категорије, тако и емпиријским истраживањима, будући да је заснована на испитивањима конкретних преводних реализација забележених у корпусу. Дотичући се различитих, па у извесној мери и конкурентних лингвистичких приступа, кандидат је успешно објединио претходна сазнања са сопственим резултатима, створивши кохерентан преглед појавних облика и односа остварених у оквирима међујезичких разматрања, али и оних везаних за појединачне језика. Тиме је показао не само разумевање него и успешну примену аналитичког поступка, познавање како савремених тако и традиционалнијих приступа проблематици, али и спознају о изразитој сложености нефинитне комплементације и мноштву нерешених питања, што посебно истиче актуелност спроведеног истраживања.

У општем смислу, дисертација потврђује свој значај у контексту недостатка контрастивних студија о нефинитним комплементима. У посебном смислу, дисертација својим закључцима поставља анализиране структуре у нову перспективу (пре свега питања везана за учесталост инфинитива у преводним структурама, категоријално одређење клаузе ДА₁+През, конституентског статуса српског и енглеског инфинитива, утврђеним временским односима у оба језика и др.). Бројни класификациони чиниоци, комбинација разноврсних приступа, варирање аналитичких параметара, али и бројност изведених закључака, само су неки од фактора који потврђују аутентичност урађеног истраживања, те можемо закључити да, посматрана према научним критеријумима, дисертација Дејана Каравесовића представља једно вредно и оригинално научно дело.

IV Научни резултати докторске дисертације, применљивост и корисност резултата у теорији и пракси; начин презентовања резултата научној јавности

Узимајући у обзир обим, домете и резултате докторског рада Дејана Каравесовића, можемо закључити да су научни резултати његове дисертације теоријске и емпиријске природе. Као главни теоријски резултати истичу се ваљано уочени, темељно описани и стручно образложени облици, класификациони и функционални аспекти селекције српских преводних еквивалената енглеских нефинитних комплемената. Сматрамо да су теоријски циљеви које је докторанд поставио у почетним поставкама дисертације премашени, нарочито у погледу закључака изведених у вези са појединачним језицима, али и у погледу њиховог доприноса типолошким језичким разматрањима. Од бројних теоријских резултата вредних помена можемо издвојити следећа запажања: клаузални статус нефинитне допуне у енглеском наспрам фразног конституента у српском језику, идентификацију 'актуелизујуће' значењске компоненте нефинитних допуна у енглеском језику, редуковани информациони потенцијал нефинитних допунских структура у оба језика, скаларност функционалног одређења нефинитних облика у комбинацији са управним елементом и семантичко-прагматичке аспекте темпоралне интерпретације допунских конструкција.

Практични резултати дисертације се огледају у потенцијалу њихове примене у преводилачкој теорији и пракси, али и у настави превођења и у настави језика. Као релевантни у практичном смислу, издвајају се следећи закључци: енглеске комплементске структуре се могу преводити како структурним панданима (тј. финитним или нефинитним комплементима) тако и морфолошким средствима (код фазних глагола); као типични еквивалент енглеских нефинитних допунских конструкција у преводу се мотивисано јавља ДА клауза са нереференцијалним презентом као експонент информационо потпуније структуре; перфекатски обележени нефинитни комплементи преводно се реализују у виду претериталних глаголских облика, будући да у српском језику не постоји ретроспективно формално обележје које би се могло узети за нефинитни облик.

С обзиром на теоријски и практични значај докторске дисертације Дејана Каравесовића, извесно је да ће се резултати овог истраживања користити у сродним студијама које се представљају у научним часописима, мастерским радовима и будућим докторским дисертацијама. Такође се очекује да ће се појединачни резултати користити и у учионици, чиме дисертација доприноси и на дидактичком плану. Дејан Каравесовић је своје анализе и закључке о извесним аспектима теме своје дисертације износио у својим научним радовима, али се њоме први пут темељно и обухватно бави у овој дисертацији.

V Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Дејан Каравесовић своја научна интересовања остварује у оквиру неколико лингвистичких дисциплина и научних поља, а превасходно у домену синтаксе и семантике енглеских глагола, као и теорије превођења. Поред научних интересовања, као део специфичог деловања, Дејан Каравесовић је ангажован у стручном превођењу, а посебно у домену машински потпомогнутог превођења.

Као аутор или коаутор, Дејан Каравесовић је до сада објавио седам научних и стручних радова у домаћим и међународним часописима и зборницима са научних скупова. Радови спадају у домене теорије превођења, језичко-преводачке дидактике, лексикологије и књижевностилистичке тематике. Радови су објављени како у водећим лингвистичким часописима са листе ресорног Министарства тако и у часописима националног значаја или у зборницима који се, по научним донетима, сврставају у најзначајнију категорију.

Дејан Каравесовић је до сада учествовао на многим научним скуповима, организованим у земљи и иностранству, и на њима је представио оригиналне и актуелне истраживачке реферате од којих су неки објављени у зборницима.

У овом извештају не наводимо радове који се односе на објављене приказе књига и некатегоризоване публикације. Наводимо радове који су објављени у категоризованим часописима или у рецензираним зборницима са научних (међународних и националних) скупова.

Радови из категорије M24:

1. Каравесовић, Дејан, Бубања, Никола, 2012, Проблеми књижевног превођења слободног неуправног дискурса са енглеског на српски језик, *Српски језик – студије српске и словенске* (17/1-2), стр. 147-160. (ISSN 0354-9259; COBISS.SR-ID 514483630; УДК 811.111'255:811.163.41'255 81'42)

[M24]

Радови из категорије M51:

1. Каравесовић, Дејан, 2010, Слободни неуправни говор – енглеско-српске паралеле, *Наслеђе* (15/2), Крагујевац, стр. 43-54. (ISSN 1820-1768; COBISS.SR-ID 178652428; УДК 811.163.41:811.111)

[M51]

2. Димитровски Дарко, Каравесовић, Дејан, 2013, Значај познавања енглеског језика за запослене у туристичким агенцијама, *Наслеђе* (26), Крагујевац, стр. 87-98. (ISSN 1820-1768; COBISS.SR-ID 519990421; УДК 811.111'276.6:338.48)

[M51]

3. Karavesović, Dejan, Teodorović Jasmina, 2015, Sequence of tenses in English and Serbian reported structures – theoretical and methodological aspects in Serbian-English translation practice, *Наслеђе* (30), Kragujevac, стр. 123-133. (ISSN 1820-176; COBISS.SR-ID 115085068; УДК 811.111'367.625'366.58, 811.163.41'367.625'366.58, 371.3::811.111'367.625'366.58) [M51]

Радови из категорије M52:

1. Каравесовић, Дејан, 2010, Временски односи нефинитних облика као глаголских комплемената у енглеском и њихових српских преводних еквивалената, *Узданица* (VII/2), Јагодина, стр. 163-174. (ISSN 1451-673X; COBISS.SR-ID 180262924; УДК 811.111'367.625.4, 811.163.41'367.625.4, 811.111:811.163.41) [M52]

Радови из категорије M14:

1. Каравесовић, Дејан, 2007, Лажни пријатељи у енглеском и српском у регистру визуелних медија, у: Р. Симић (ред.), *Зборник радова са научног скупа Српски језик, књижевност и уметност*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, стр. 359-368 (31.10.-1.11.2006). (ISBN 978-86-85991-07-3 (ФФ); COBISS.SR-ID 514032533) [M14]

2. Каравесовић, Дејан, Бубања, Никола, 2014, Укидање глобалног језика и техно-културе: Матићев шахт у орвеловском кључу, у: М. Ковачевић (ред.), *Зборник радова са научног скупа Наука и глобализација* (8 1/2), књ. 2, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Пале, стр. 489-496 (17-19.5.2013). (ISBN 978-99938-47-58-8; COBISS.RS-ID 4271896; DOI10.7251/NSFF1408489B) [M14]

Учешће на научним скуповима:

Дејан Каравесовић је своје реферате представио на шест међународних научних скупова и на три национална научна скупа.

Међународни скупови:

1. Научни скуп *Српски језик, књижевност и уметност*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 31. Октобар – 01. новембар 2006. (реферат: *Лажни пријатељи у енглеском и српском у регистру визуелних медија*)
2. Научни скуп *Српски језик, књижевност, уметности*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 31. октобар – 01. новембар 2008. (реферат: *Енглески инфинитив као глаголска допуна и његови српски преводни еквиваленти*)
3. Научни скуп *Наука и идентитет*, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, 21. и 22. мај 2011. (реферат: *Преводилац између субјективног и објективног – проблеми превођења слободног неуправног дискурса са енглеског на српски*)

4. Научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 28–29. октобар 2011. (реферат: *Енглески герунд-партицип као глаголски комплемент и његови српски преводни еквиваленти*)
5. Научни скуп *Наука и традиција*, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, 18-19. мај 2012. (реферат: *Обележја глаголске фазе у српском у поређењу са енглеским језиком*)
6. Научни скуп *Наука и глобализација*, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, 17-19. мај 2013. (реферат у коауторству са Николом Бубањом: *Укидање глобалног језика и техно-културе: Матићев шахт у орвеловском кључу*)

Национални скупови:

1. I научни скуп младих филолога Србије – *Проучавање језика/књижевности*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 14. фебруар 2009. (реферат: *Временски односи између лексичких глагола и њихових нефинитних комплемената у енглеском језику*)
2. II научни скуп младих филолога Србије – *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 6. март 2010. (реферат: *Деиктичке структуре код слободног неуправног говора у енглеском и српском језику*)
3. III научни скуп младих филолога Србије – *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 12. март 2011. (реферат: *Сегментирање сложене глаголске ситуације у енглеском и српском језику*)

VI Закључак и препорука

Прегледавши приложени рукопис, Комисија са одговорношћу констатује да је докторска дисертација кандидата Дејана Каравесовића *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику* проистекла из оригиналног научно-истраживачког рада. Кандидат је темељно обрадио тему, приступивши јој из перспективе структурално-дескриптивног контрастивног метода уз интегративно коришћење резултата других савремених лингвистичких приступа, и применом комбиноване квантитативно-квалитативне методологије. Дисертација је урађена на опсежном корпусу, уз обраду свих контрастивно релевантних аспеката двају језичких система. У свом раду кандидат је испољио одлике зрелог, минуциозног и доследног истраживача, али и доброг познаваоца енглеског и српског језика, те је у складу са општим и посебним закључцима изнесеним у своме раду у знатној мери допринео разматрањима комплементских конструкција у енглеском и српском језику.

Комисија, стога, са задовољством закључује да докторска дисертација кандидата Дејана Каравесовића под насловом *Нефинитни глаголски комплементи у енглеском и њихови преводни еквиваленти у српском језику* представља значајан научни допринос у области контрастивне лингвистике, посебно у домену контрастивне анализе енглеског и српског језика, те да је у свему израђена у складу са стандардима научно-истраживачког рада. Сходно томе, предлажемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу да прихвати ово образложење и позитивну оцену докторске дисертације, те омогући кандидату јавну одбрану пред комисијом у истом саставу.

Крагујевац, _____

КОМИСИЈА

Миљана Мишковић-Луковић

1. др Мирјана Мишковић-Луковић, ванредни професор
(ментор)

Ужа научна област *Енглески језик и лингвистика*

Филолошко-уметнички факултет

Универзитет у Крагујевцу

[Signature]

2. др Милош Ковачевић, редовни професор

Уже научне области *Савремени српски језик и*

Теоријске лингвистичке дисциплине

Филолошко-уметнички факултет

Универзитет у Крагујевцу

[Signature]

3. др Катарина Расулић, доцент

Ужа научна област *Англистика*

Филолошки факултет

Универзитет у Београду